

2010
HISTORY - II (Optional)
इतिहास - II (वैकल्पिक)

200477

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer *any four* of the following (10 marks each) :

खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 10 गुण)

- (a) Discuss the social and political causes responsible for the revolt of 1857. 10
भारतातील 1857 च्या उठावास जबाबदार ठरलेल्या सामाजिक व राजकीय कारणांची चर्चा करा.
- (b) Discuss the chief features of the Government of India Act, 1935. 10
1935 च्या भारत सरकारच्या कायद्याची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- (c) Assess the contribution of Rousseau to the historical thought and research in history. 10
ऐतिहासिक विचार व इतिहास संशोधनात रूसोच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- (d) Discuss the factors that led to the collapse of communism in the soviet-union. 10
सोवियत रशियातील साम्यवादाच्या पतनास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.
- (e) Evaluate the problems encountered in the process of integration with India of Kashmir 10
काश्मिरच्या भारताबरोबरच्या एकीकरणाच्या प्रक्रियेत आलेल्या समस्यांची चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What do you understand by the term subsidiary alliance? What were its impacts? 10
'तैनाती फौज धोरण' म्हणजे काय ? याचे परिणाम काय झाले ?
- (b) Discuss the salient features of the land revenue system of the British rulers. 15
भारतातील ब्रिटीश राज्यकर्त्यांच्या जमिन महसूल पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (c) Give a critical account of the nature and activities of the Brahmo samaj 15
ब्राह्मो समाजाचे स्वरूप व उपक्रम याचा टिकात्मक आढावा घ्या.

3. Answer the following sub-questions.
- (a) Discuss the policies of Lord Dalhousie
लॉर्ड डलहौसीच्या धोरणांची चर्चा करा. 10
- (b) Describe the growth of Jute and cotton industries in India during the later half of the 19th century
एकोणिसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात भारतातील ताग व कापूस उद्योगाच्या विकासाचे वर्णन करा. 15
- (c) Trace the growth of Non-Brahmin movement in south India.
दक्षिण भारतातील ब्राह्मणेतर चळवळीच्या विकासाचा मागोवा घ्या. 15

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions.
- (a) Assess the contribution of the moderates to India's freedom movement.
भारताच्या स्वातंत्र्य लढ्यातील मवाळांच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा. 10
- (b) Analyse the causes and results of the civil disobedience movement.
सविनय कायदेभंग चळवळीची कारणे व परिणामांचे विश्लेषण करा. 15
- (c) What were the basic principles of the foreign policy of Jawaharlal Nehru.
जवाहरलाल नेहरूंच्या परराष्ट्रीय धोरणांची मुळ तत्त्वे काय होती? 15
5. Answer the following sub-questions.
- (a) Review the working and significance of home rule movement in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील होमरूल चळवळीचे कार्य व महत्त्व याचा आढावा घ्या. 10
- (b) Discuss the role played by Dr. Babasaheb Ambedkar in Mohad satyagraha and Nashik Temple Entry movement.
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी महाड सत्याग्रह व नाशिक मंदीर प्रवेश चळवळीत बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा. 15

- (c) Give a critical account of the background of the imposition of the emergency by Mrs. Indira Gandhi. 15
श्रीमती इंदिरा गांधींनी लागू केलेल्या आणिबाणीच्या पार्श्वभूमिचा टिकात्मक आढावा घ्या.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions.
- (a) Examine in detail, the various factors that contributed to the American Revolution. 10
अमेरिकेन राज्यक्रांतीस कारणीभूत ठरलेल्या विविध घटकांचे विस्तृत परिक्षण करा.
- (b) Discuss the nature and course of the Industrial Revolution in England 15
इंग्लंडमधील औद्योगिक क्रांतीचे स्वरूप व घटना यांची चर्चा करा.
- (c) Evaluate the effects and significance of the Russian Revolution 15
1917 च्या रशियन क्रांतीचे परिणाम व महत्व याचे मुल्यमापन करा.
7. Answer the following sub-questions.
- (a) Describe the consequences of the French Revolution in 1789. 10
1789 च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या परिणामांचे वर्णन करा.
- (b) Evaluate the efforts of Mao Tse Tung for the industrialisation in People's Republic of China. 15
माओ त्से तुंग ने प्रजासत्ताक चिनच्या औद्योगिकरणासाठी केलेल्या प्रयत्नांचे मुल्यमापन करा.
- (c) What factors led to the rise of fascism in Itali? 15
इटलीमधील फॅसिझमच्या उदयास कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions.
- (a) Describe the political, social and economic impact of the I World War. 10
पहिल्या महायुद्धाचे राजकिय, सामाजिक व आर्थिक परिणाम सांगा.

P.T.O.

- (b) Give an account of the origin of the cold war and examine the role of various security pacts in cold war politics. 15
शीतयुद्धाची सुरवात कशी झाली याचा आढावा घेऊन शीतयुद्ध कालीन राजकारणात विविध सुरक्षा करारांच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.
- (c) What were the causes of Arab-Israeli wars from 1948 - 1973. 15
1948 - 1973 च्या अरब - इस्रायली युद्धाची कारणे काय होती ?
9. Answer the following sub-questions.
- (a) Discuss the causes of the II world war. 10
दुसऱ्या महायुद्धाच्या परिणामांची चर्चा करा.
- (b) Examine the functioning of the UNO with special reference to the maintaining of world peace and settlement of disputes. 15
जागतिक शांतता व वादग्रस्त प्रश्न सोडविण्याचा विशेष संदर्भ देऊन संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या कार्याचे परिक्षण करा.
- (c) Give an account of liberation struggle in Vietnam and role played by America in the same. 15
विएतनाममधील स्वातंत्र्य लढ्याचा आढावा घेऊन त्यात अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

- o O o -